

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt mandag den 10. november 2025

Sag BS-29720/2025-HJR

A
(advokat Søren Locher)

mod

Albatros Travel A/S

og

Polar Latitudes A/S (tidligere Albatros Expeditions A/S)
(advokat Martin Rothe for begge)

I tidligere instans er afsagt kendelse af Østre Landsrets 17. afdeling den 9. september 2024 (BS-17765/2022-OLR).

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Hanne Schmidt, Jens Kruse Mikkelsen, Lars Apostoli og Peter Mørk Thomsen.

Påstande

A har som for landsretten nedlagt påstand om, at skønserklæring af 15. august 2024 udarbejdet af statsautoriseret revisor B skal udgå af sagen.

Albatros Travel A/S og Polar Latitudes A/S har påstået stadfæstelse.

Sagsfremstilling

Københavns Byret afsagde den 25. april 2022 dom i en sag anlagt af A mod Albatros Expeditions (nu Polar Latitudes) og Albatros Travel (i det følgende omtales de to selskaber samlet som Albatros) med krav om betaling af provi-sion mv. for salg af rejser. Kravet lød på betaling af samlet ca. 1,3 mio. USD.

Ved dommen blev de to Albatros-selskaber dømt til solidarisk at betale A 46.010,98 USD, og Albatros Expeditions blev dømt til at betale A yderligere 37.262,50 USD.

A har anket dommen til landsretten med påstand om betaling af ca. 1,3 mio. USD. Albatros har påstået frifindelse, subsidiært stadfæstelse.

I ankestævningen anmodede A om afholdelse af syn og skøn. Albatros protesterede imod anmodningen, som blev drøftet med landsretten på telefonmøder den 20. marts 2023, 22. juni 2023 og 8. november 2023. Det fremgår af retsbøgerne fra telefonmøderne den 22. juni 2023 og 8. november 2023, at det blev drøftet, hvilke bilag skønsforretningen skulle foretages på baggrund af.

Ved retsbog af 6. marts 2024 besluttede landsretten at udpege statsautoriseret revisor B som skønsmand. Landsretten godkendte samtidig parternes sålydende reviderede skønstema af 15. december 2023:

"3. Rekvirent (og eventuel advokat)

Rekvirent: ... A ...

Eventuel advokat: ... Advokat Søren Locher ...

4. Modpart(er) (og eventuel advokat)

Modpart 1: ... Albatros Expeditions A/S ...

Modpart 2: Albatros Travel A/S ...

Eventuel advokat ... Advokat Martin Rothe

...

8. Den overordnede ramme for syn og skøn

Formålet med nærværende syn og skøn er at få beregnet A provisions-tilgodehavende af omsætning af salg af rejser for Albatros Travel A/S og Albatros Expeditions A/S fra 1. januar 2019 til dato.

9. Generelt om skønsforretningen

Skønsforretningen foretages på baggrund af sagens processkrifter og bilag, som alle tilgår skønsmanden via domstolens sagsportal.

Skønsmanden bedes foretage sine beregninger i US-dollar.

Rekvirentens spørgsmål 1-9 bedes besvaret på baggrund af sagens dokumenter, herunder særligt:

- Handelsagentkontrakt 2016 i bilag 1

- Handelsagentkontrakt 2020 i bilag 2
- bilag 55, udtræk fra indstævntes økonomisystem "Davinci, der viser indstævntes omsætning per 25. januar 2021 (excelfil fremsendes til skønsmanden)
- bilag 6 med underbilag 1-6, rapport udarbejdet af A revisor med oversættelse.
- bilag 43, A opgørelse over omsætning i henhold til Handelsagentkontrakt 2016, appendix 1, i bilag 1.
- bilag 49, A opgørelse over omsætning efter 29. januar 2021.

10. Spørgsmål fra rekvirenten

...

A er ikke i besiddelse af oplysninger om, hvilke ordrer der måtte være betalt eller ej, og hvad manglende hel eller delvis betaling evt. skyldes, idet Albatros er i besiddelse af disse oplysninger.

Skønsmanden bedes derfor ved besvarelsen af spørgsmål 1-5 lægge til grund, at ordreoptaget i bilag 55, bilag 6, underbilag 5 og 6, bilag 43 og bilag 49, er faktureret og betalt.

Spørgsmål 1:

Ved besvarelsen af spørgsmål 1 bedes skønsmanden lægge til grund, at rejser anført i bilag 6, underbilag 3 (...) og underbilag 4 (...), skal indgå i A omsætning.

Skønsmanden bedes på baggrund af rejserne i bilag 55, som A er anført som ansvarlig for, og rejserne i bilag 6, underbilag 5 og 6, beregne A omsætning (ordreoptag) i følgende perioder:

- a) 2019
- b) 2020
- c) 2021,
- d) Samlet omsætning 2019-2021

...

Spørgsmål 2:

Med udgangspunkt i handelsagentaftalen 2016, pkt. 5 (bilag 1), og handelsagentaftalen 2020, pkt. 1.7.-1.11. (bilag 2), anmodes skønsmanden om at beregne A provision af den under spørgsmål 1 beregnede omsætning på salg af rejser i følgende perioder:

- a) 2019

b) 2020

c) 2021

d) Samlet provision 2019-2021

...

Spørgsmål 3:

Skønsmanden anmodes om at beregne A provision i henhold til handelsagentkontrakt 2016, pkt. 5, af den omsætning, som fremgår i bilag 43.

...

Spørgsmål 4:

Skønsmanden anmodes om at beregne A provision i henhold til handelsagentkontrakt 2020, pkt. 1.7-1.11, af den omsætning, som fremgår i bilag 49.

...

Spørgsmål 5:

På baggrund af den under spørgsmål 1 og 2 beregnede omsætning og provision for 2020 bedes skønsmanden beregne, 5.1.) hvad A gennemsnitlige månedlige provision udgør.

...

Spørgsmål 6:

Skønsmanden bedes oplyse, om der er kunder og/eller omsætning, som indgår som grundlag for besvarelsen af spørgsmål 1, der ikke er medtaget i modpart 1's bilag G af 27.2.2022.

I givet fald, bedes skønsmanden oplyse, om skønsmanden på baggrund af underliggende dokumentation eller på anden vis for så vidt angår disse kunder og/eller omsætning kan konstatere, at 1) rejserne er gennemført, ombooket eller aflyst eller hvad, der i øvrigt måtte være hændt med rejsen, 2) hvilke beløb, der er udstedt regninger for til de pågældende kunder for de pågældende ordrer eller hvilken forudbetaling, som måtte være tilbagebetalt til de pågældende kunder for de pågældende ordrer.

...

Spørgsmål 7:

Skønsmanden bedes oplyse, om der er kunder og/eller omsætning, som indgår som grundlag for besvarelsen af spørgsmål 1, der ikke er medtaget i modpart 1's bilag G af 21. august 2023.

I givet fald, bedes skønsmanden oplyse, om skønsmanden på baggrund af underliggende dokumentation eller på anden vis for så vidt angår

disse kunder og/eller omsætning kan konstatere, at 1) rejserne er gennemført, ombooket eller aflyst eller hvad, der i øvrigt måtte være hændt med rejsen, 2) hvilke beløb, der er udstedt regninger for til de pågældende kunder for de pågældende ordrer eller hvilken forudbetaling, som måtte være tilbagebetalt til de pågældende kunder for de pågældende ordrer.

...

Spørgsmål 8:

Skønsmanden bedes oplyse, om der er kunder og/eller omsætning, som indgår som grundlag for besvarelsen af spørgsmål 1, der ikke er medtaget i modpart 1's bilag G af 22. november 2023.

I givet fald, bedes skønsmanden oplyse, om skønsmanden på baggrund af underliggende dokumentation eller på anden vis for så vidt angår disse kunder og/eller omsætning kan konstatere, at 1) rejserne er gennemført, ombooket eller aflyst eller hvad, der i øvrigt måtte være hændt med rejsen, 2) hvilke beløb, der er udstedt regninger for til de pågældende kunder for de pågældende ordrer eller hvilken forudbetaling, som måtte være tilbagebetalt til de pågældende kunder for de pågældende ordrer.

...

Spørgsmål 9:

På baggrund af bilag G af 22.11.2023 med underbilag I-BN bedes skønsmanden for rejser, som er markeret som "Aflyst", oplyse:

1) Om skønsmanden kan konstatere, at evt. forudbetaling er returneret til kunden. I benægtende fald, bedes skønsmanden oplyse, om forudbetalingen er anvendt på gennemførelse af en senere rejse eller, hvad forudbetalingen i øvrigt måtte være anvendt til.

2) Om skønsmanden kan konstatere, at gæsterne anført i underbilag I til BN senere har gennemført rejse hos Albatros under den pågældende rejsearrangør benævnt "Agent" i bilaget.

...

Spørgsmål 10:

I forbindelse med besvarelsen af spørgsmål IA, IB, ID, IF, IG og IH og IIA fra modpart 1 og 2, bedes skønsmanden oplyse, om skønsmanden er i besiddelse af materiale fremlagt under retssagen, herunder fakturaer eller andet bogføringsmateriale fra rekvirenten eller modpart 1 eller 2, som muliggør besvarelsen. Hvis ja, bedes skønsmanden oplyse og dokumentere, på hvilket grundlag besvarelsen er foretaget.

...

11. Spørgsmål fra modpart 1

...

Spørgsmål IA:

Skønsmanden anmodes om at beregne summen af de af rekvirenten fakturerede provisionskrav (eksklusiv fast retainer fakturering) i perioden til og med 2019 fordelt på:

- a) Fakturering tidligere end gennemført afrejse, og
 - b) Fakturering mere end 1 måned fra gennemført afrejse, og
 - c) Fakturering mere end 3 måneder fra gennemført afrejse.
- ...

Spørgsmål IB:

Skønsmanden anmodes om at beregne summen af de af rekvirenten fakturerede provisionskrav i perioden til og med 2019, hvor den af rekvirenten solgte rejse ikke er blevet gennemført, og provisionskravet dermed er baseret på indbetalte deposita.

...

Spørgsmål IC:

Skønsmanden anmodes om at oplyse, om han kan oplyse om der mellem parterne kan siges at have været en fast praksis for, om der faktureres for provision før eller efter en solgt rejse er gennemført.

...

Spørgsmål ID:

Skønsmanden anmodes om at oplyse kundenavne, og beregne summen, af de af rekvirenten fakturerede provisionskrav i perioden til og med 2019, hvor rekvirenten ikke står anført som kundeansvarlig for den pågældende kunde.

...

Spørgsmål IF:

Skønsmanden bedes oplyse, om de af Modpart 1 i bilag G (nyt) angivne beløb i kolonnen "Forventet ordre beløb", stemmer overens med de udstedte ordrebekræftelser (Invoice Confirmations) i Modparts 1's bogholderi på tidspunktet for rekvirentens ophævelse af samarbejdet.

...

Spørgsmål IG:

Skønsmanden bedes oplyse, om ordrer, hvor Modpart 1 i bilag G (nyt) har angivet beløbet "0" i kolonnen "Ordre ved afrejse", er ordrer, som er aflyst.

...

Spørgsmål IH:

Skønsmanden bedes oplyse, om de af Modpart 1 i bilag G (nyt) angivne beløb, hvor kolonnen "Ordre ved afrejse" angiver et mindre beløb, end

anført i kolonnen "Forventet Ordrebeløb", stemmer med Modpart 1's endelige fakturering til kunden.

...

12. Spørgsmål fra modpart 2

...

Spørgsmål IIA:

Skønsmanden bedes beregne den samlede fakturering, provision og retainer – som rekvirenten efter 20. november 2019 har faktureret Modpart 2."

Skønsmanden afholdt et telefonmøde med parterne den 4. juni 2024.

Af en efterfølgende mailkorrespondance mellem parterne og skønsmanden fremgår:

"From: B [skønsmanden]
Sent: 10. juni 2024 11:08
To: mro@mazanti.dk [advokat Martin Rothe]
Cc: shl@dklaw.dk [advokat Søren Locher]
Subject: Alba

Kære Martin

I fortsættelse af vores samtale i sidste uge, har jeg brug for kontaktoplysningerne til CFO hos Alba. Jeg vil i dag sende et oplæg til CFO mhp. Et besøg hvor nogle af de informationer jeg har brug for fra Albatros systemer kan fremdrages og gennemgås.

Dbh

B

...

From: Martin Rothe <mro@mazanti.dk>
Sent: 17. juni 2024 18:20
To: B <daolafsson@kpmg.com>
Cc: shl@dklaw.dk; C, Albatros Travel <mbm@albatros.dk>; ...
Subject: SV: Alba

Hej B,

Hermed sender jeg svar med C CC.

C er CFO hos Albatros Travel.

Med venlig hilsen / Yours sincerely

Martin Rothe

...

From: B
Sent: 18. juni 2024 10:30
To: C, Albatros Travel <mbm@albatros.dk>
Cc: shl@dklaw.dk; ...; Martin Rothe <mro@mazanti.dk>
Subject: RE: Alba

Kære C,

I forbindelse med mit opdrag som uafhængig skønsmand i sagen vedrørende afregning af Provisionsmellemværender med A, vil jeg meget gerne om vi i denne uge (Evt. torsdag eller fredag hvor jeg er meget fleksibel begge dage) kunne afholde et indledende møde mhp. at drøfte hvorledes du og dit team vil kunne bidrage til materialefrembringelse til min besvarelse af en række af spørgsmålene i skønsformularen (ref. Vedhæftede). Jeg har markeret med gul markering i dokumentet på de spm. hvor jeg umiddelbart mener at Albatros Finance bør kunne bistå til afklaring. Det drejer sig i overvejende grad om spørgsmål relateret til bilag G af 22. november 2023 (og sagen bilag 6, 49 samt referencer i bilag G).

Med venlig hilsen

B
...

Fra: Martin Rothe <mro@mazanti.dk>
Sendt: 12. juli 2024 16:42
Til: B <daolafsson@kpmg.com>; Søren Locher <shl@dklaw.dk>
Cc: ... C, Albatros Travel <mbm@albatros.dk>
Emne: SV: Alba - Syn og Skøn

Hej B (og Søren)

Har netop afsluttet møde med C, hvor jeg har fået præsenteret materialet de har indsamlet til dig.

Nu opstår så den problemstilling, som også blev drøftet med retten.

Albatros gerne giver dig adgang til bogføring og bookingsystemer mv., således du kan finde dokumentation til besvarelse af de stillede spørgsmål. Aftalen var, at du fik se adgang til systemerne, og dermed ikke en udlevering af det faktiske materiale.

C vil meget gerne være fleksibel, idet det er spild af jeres begges tid, hvis I skal sidde sammen mens du tilgår systemerne, men sendes råposteringerne, så modtager du reelt de økonomiske posteringer på samtlige transaktioner i Albatros koncernen. Dette inkluderer oplysninger om fakturering på alt fra hoteller til Marathonløb.

Der er dermed tale om strengt fortroligt materiale som på ingen måde må tilgå uvedkommende, herunder A.

Sendes materialet, sendes det alene til dig (ikke CC mig og Søren), ligesom materialet skal slettes når du har gået det igennem og ekstraheret det relevante, så Albatros fortrolige oplysninger ikke ligger udenfor huset.

Med venlig hilsen / Yours sincerely

Martin Rothe

...

From: Søren Locher <shl@dklaw.dk>

Sent: 15. juli 2024 10:03

To: Martin Rothe <mro@mazanti.dk>; B <daolafsson@kpmg.com>

Subject: SV: Alba - Syn og Skøn

Hej B og Martin,

Jeg ved ikke hvilke aftaler, der er indgået mellem C fra Albatros og B om udlevering af materiale til brug for syn og skøn. Skønsrekvirenten er ikke interesseret i uvedkommende oplysninger om omsætning på produkter, som skønsrekvirenten ikke har solgt og har heller ikke noget at bruge disse oplysninger til. Det er fortsat og har hele tiden været min opfattelse, at materiale, som indgår som grundlag for syn og skøn ikke kan eller skal holdes skjult for nogen part. Hvis materiale, som er relevant for gennemførelsen af syn og skøn, ikke kan udleveres, så må skønstemaet, som er godkendt af retten, besvares på det grundlag, som er tilstede.

Med venlig hilsen / Kind regards / Mit freundlichen Grüßen

Søren Locher

...

Fra: B

Til: Søren Locher; Martin Rothe

Emne: RE: Alba - Syn og Skøn

Dato: 15. juli 2024 11:35:46

...

Hej begge,

En væsentlig forudsætning for at besvare skønstemaerne er at de data der fremgår af bilagene er fuldstændige og nøjagtige. Jeg er derfor nødt til at sikre mig at dataene kan bekræftes af de udtræk der kan foretages fra systemerne og at disse data stemmer til de reviderede årsregnskaber. En række spørgsmål har supplerende temaer, som ønskes behandlet. Eksempelvis (og ikke udtømmende):

.....I givet fald, bedes skønsmanden oplyse, om skønsmanden på baggrund af underliggende dokumentation eller på anden vis for så vidt angår disse kunder og/eller om-

sætning kan konstatere, at 1) rejserne er gennemført, om-booket eller aflyst eller hvad, der i øvrigt måtte være hændt med rejsen,

2) hvilke beløb, der er udstedt regninger for til de pågældende kunder for de pågældende ordrer eller hvilken forudbetaling, som måtte være tilbagebetalt til de pågældende kunder for de pågældende ordrer.

.....1) Om skønsmanden kan konstatere, at evt. forudbetaling er returneret til kunden. I benægtende fald, bedes skønsmanden oplyse, om forudbetalingen er anvendt på gennemførelse af en senere rejse eller, hvad forudbetalingen i øvrigt måtte være anvendt til.

2) Om skønsmanden kan konstatere, at gæsterne anført i underbilag I til BN senere har gennemført rejse hos Albatros under den pågældende rejsearrangør benævnt "Agent" i bilaget.

.....Skønsmanden bedes oplyse, om de af Modpart 1 i bilag G (nyt) angivne beløb i kolonnen "Forventet ordre beløb", stemmer overens med de udstedte ordrebekræftelser (Invoice Confirmations) i Modparts 1's bogholderi på tidspunktet for rekvirentens ophævelse af samarbejdet.

..... Skønsmanden bedes oplyse, om ordrer, hvor Modpart 1 i bilag G (nyt) har angivet beløbet "0" i kolonnen "Ordre ved afrejse", er ordrer, som er aflyst.

.....Skønsmanden bedes oplyse, om de af Modpart 1 i bilag G (nyt) angivne beløb, hvor kolonnen "Ordre ved afrejse" angiver et mindre beløb, end anført i kolonnen "Forventet Ordrebeløb", stemmer med Modpart 1's endelige fakturering til kunden

Uden adgang til de fuldstændige og nøjagtige data i Albatros' bogholderi vil en fyldestgørende besvarelse af spørgsmålene 6, 7, 8, 9, 10 samt IA, IB, IC, ID, IF, IG og IH ikke være mulig.

Jeg er naturligvis fuldt ud bevidst om at data er strengt fortrolige og at data ikke må deles udenfor Albatros koncernen. Jeg er ligeledes indforstået med, at jeg efter udarbejdelsen af besvarelsen destruerer data bortset fra de data, der er ekstraheret og som vurderes relevante for besvarelsen af skønstemaet. Jeg agerer naturligvis efter alle gældende professionelle standarder og kan genbekræfte at jeg er uafhængig i forhold til sagens parter.

Med venlig hilsen

B

Partner – Statsautoriseret revisor"

Ingen af parterne reagerede på skønsmandens mail af 15. juli 2024.

Skønsmanden indleverede sin skønserklæring til landsretten og parterne den 14. august 2024. Det fremgår af besvarelsen af spørgsmål 6-10 samt af IA-IH og IIA bl.a.:

"Svar på spørgsmål 6 [og 7]:

Undertegnede har foretaget en sammenholdelse af bookinger der indgår i bilag G 27. februar 2022 vs. Bilag G den 21. august 2023 vs. Bilag G den 22. november 2023.

Disse sammenligninger af bookingnumre viser at der IKKE er fjernet nogle Bookingnumre fra oversigterne i perioden fra 27. februar 2022 til 22. november 2023. Der er for hver opdatering af bilaget foretaget tilføjelser af bookinger, der ikke fremgik af den forrige version.

Bookingerne ... er tilføjet i opdateringen af Bilag G den 21. august 2023.

Bookingerne ... er tilføjet i opdateringen af Bilag G den 22. november 2023.

Besvarelsen af spørgsmål 6 og 7 vil derfor implicit ligge i besvarelsen af spørgsmål 8, idet opgørelsen af 22. november 2023 repræsenterer en opsamling af alle data og endvidere er udtryk for et mere præcist billede af hvorledes rejser rent faktisk er realiseret.

...

Svar på spørgsmål 8:

Undertegnede har foretaget en sammenholdelse af bookinger der indgår i bilag G 27. februar 2022 vs. 22. november 2023.

Disse sammenligninger af bookingnumre viser at der IKKE er fjernet nogle Bookingnumre i perioden fra 27. februar 2022 til 22. november 2023. Der er for hver opdatering af bilaget foretaget tilføjelser af bookinger, der ikke fremgik af den forrige version, jfr. kommentarer til spørgsmål 6 og 7.

Det bemærkes, at sammenholdelse af Bilag G af 22. november 2023 med omsætningsspecifikationen fra sagsøger i bilag 6 med tilhørende underbilag (og bilag 55) viser følgende:

Der fandtes 148 bookinger i sagsøgers bilag 6 (med supplerende underbilag fra Davinci) som ikke indgår i Sagsøgtens opdaterede bilag G af 22. november 2023. Total Invoice amount udgør i følge Sagsøgtens bogføring ialt 1.206 tUSD, hvoraf 94% eller 1.133 tUSD kan henføres til 7 bookinger (...). Samlet set er der i henhold til sagsøgtens bogholderi registreret 48 tUSD højere omsætning end opgjort af Sagsøger på disse 7 bookinger.

Der fandtes 9 bookinger i sagsøgtes opdaterede bilag G af 22. november 2023, som ikke indgår i sagsøger bilag 6 med tilhørende underbilag (og bilag 55) . Total invoice amount udgør ifølge sagsøgtes bogholderi 0 tUSD.

Det bemærkes, at undertegnede skønsmand IKKE har foretaget revision af sagsøgtes registreringer og har IKKE haft adgang til detaljer, der viser om der har været foretaget ombookinger af rejser, der udviser 0 i total Invoice amount. Da sagsøgtes regnskaber for årene 2019-2021 har været underlagt lovpligtig revision af en Statsautoriseret revisor må det antages, at de foretagne indtægtsførsler af rejsebookinger er overensstemmende med de faktiske departures.

Svar på spørgsmål 9:

Ad 1)

På baggrund af bilag G af 22. november 2023 alene er det ikke muligt at konstatere om eventuelt modtagne forudbetalinger er tilbagebetalt til kunderne, idet sagsbilag I-BN alene viser udstedte invoices og creditnotes men ikke de likvide transaktioner, der er gennemført over bank mm.

De af sagsøgte indsendte underbilag til Bilag G af 22. november 2023 vedrørende Invoices og creditnotes underbygger de transaktioner, der medfører driftsmæssige posteringer i form af indtægts- og udgiftsførsler. Det er ikke muligt udfra invoices og creditnotes alene at be- eller afkræfte om eventuelle forudbetalinger faktisk er tilbagebetalt til kunderne eller om de er overført til en ny booking.

Ad 2)

Det er ikke muligt på grundlag af det foreliggende materiale at konstatere om gæsterne anført i underbilagene I-BN senere har gennemført rejser hos Albatros via de samme agenter som der oprindeligt entreret med.

Svar på spørgsmål 10:

Undertegnede har til brug for både besvarelsen af spørgsmål 1-9 og Modpartsspørgsmålene IA-IH samt IIA alene haft de dokumenter til rådighed, som fremgår af rettens digitale dokumentarkiv. Undertegnede har i tillæg rekvireret uddrag af sagsøgtes bogføringstransaktioner for så vidt angår bookinger, invoices og creditnotes udstedt og indregnet i koncernens årsregnskaber i perioden 2017-23. De supplerende dataudtræk har været anvendt med henblik på at opgøre total invoiced amounts vedrørende bookinger, der devierer mellem sagsøger og sagsøgtes bilag 6 og Bilag G af 22. november 2023.

Svar på Modpartsspørgsmål IA:

... Ad a) 49.770 [USD] ... Ad b) 0 ... Ad c) 0

...

Sagsøger rejser ("Fakturerer") sit samlede provisionskrav vedrørende 2019-2021 i brev af 4. marts 2021. På tidspunktet for kravet er ingen af de indregnede bookinger afsejlet. I forhold til kutymen for indregning af indtægter og matchende omkostninger, må det anses som usædvanligt at fakturere provision, da ingen af skibene i henhold til DaVinci registreringerne har afsejlingstidspunkt, der ligger forud for datoen for det rejste krav 4. marts 2021.

Svar på Modpartsspørgsmål IB:

Med udgangspunkt i ekstrakt af koncernens regnskabsmæssige registreringer kan den samlede omsætning, der er indregnet i regnskaberne vedrørende SD 2019 fakturerede krav opgøres til 75.296 USD. Dette omsætningstal devierer signifikant fra den af sagsøger opgjorte omsætning på 1.589.412 USD. Sagsøgers provisionskrav for 2019 er således opgjort på grundlag af en omsætning, der i al væsentlighed ikke er realiseret. Afvigelsen i omsætningen skyldes formentlig at en større andel af de oprindeligt bookedede rejser ikke er gennemført

Faktureret provisionsbeløb på 49.770 USD er således 46.536 USD højere end koncernens registreringer umiddelbart tilsiger.

Det bemærkes, at undertegnede opførelse af omsætningen er ud fra modtagne ekstrakter af koncernens registreringer og jeg har ikke gennemgået afstemning af datagrundlaget til de reviderede årsregnskaber.

Svar på Modpartsspørgsmål IC:

En helt overordnet betragtning vedrørende opførelse af omsætning i regnskabsmæssige termer er, at omsætning efter både dansk regnskabslovgivning og Internationale Standarder ikke kan indregnes i et årsregnskab, såfremt der ikke er sket levering af ydelsen/produkt/ service. Heraf følger, at der i både rejsebranchen og erhvervslivet generelt er en klar praksis om at variable omkostninger, der afholdes med henblik på at effektuere et salg heller ikke indregnes før indtægten er realiseret.

Undertegnede er ved interview af selskabets økonomidirektør blevet bekræftet i at koncernen følger de almindeligt anerkendte principper for indregning af omsætning og matchende omkostninger på tidspunktet for skibenes departure (afgang). Jeg er ikke ved min gennemgang af retssagens bilag eller modtagne ekstrakter af omsætningsdata, blevet bekendt med forhold der indikerer en atypisk kutyme for indregning af omsætning, der samtidig ville berettige til at afholde og indregne omkostninger inden skibenes afgang.

Svar på Modpartsspørgsmål ID:

Undertegnede har ud fra oplysningerne i sagsøgers Bilag 6 med angivelse af agents tilhørsforhold identificeret følgende hvor der i 2019 er opgjort og faktureret provisionskrav uagtet at agenterne tilsyneladende har et andet tilhørsforhold end SD:

Marathon Tours - Polaris - Travel Marvel APT - Wild Earth & Polar Routes.

Faktureret (opkrævet provisionskrav vedrørende disse udgør for 2019 ialt 36.675 USD ud af det samlede krav på 49.770 USD vedrørende 2019. ...

Svar på Modpartsspørgsmål IF:

Undertegnede har foretaget en sammenholdelse af samtlige poster der indgår med et beløb, der overstiger 50 tUSD i kolonnen Forventet ordrebelt uden at have fundet afvigelser.

Svar på Modpartsspørgsmål IG:

Undertegnede har for såvidt angår bookinger, hvor Modpart 1 har angivet beløbet 0 i kolonnen "Ordre ved afrejse" foretaget en sammenholdelse med modtaget ekstrakt af invoices og creditnotes samt bookinger.

Registreringerne indikerer, at disse rejser enten ikke er gennemført og/eller at de pågældende bookinger ikke findes i systemet (Slettet) eller er foretaget efter datoen for sagsøgers ophævelse af samarbejdet.

Svar på Modpartsspørgsmål IH:

Undertegnede har uden at finde afvigelser foretaget en sammenholdelse af poster, der indgår under "Ordre ved afrejse" med et mindre beløb end anført i kolonnen "Forventet Ordrebelt" med de uploadede underbilag til Bilag G af 22. november 2023. (poster der overstiger 50 tUSD).

Svar på Modpartsspørgsmål IIA:

Med udgangspunkt i Full claim opgørelse fra sagsøger lydende på 596.660 USD er Bookinger fra før 20. november 2019 sorteret fra, hvilket giver et samlet provisionskrav fra sagsøger på 551.943 USD for perioden efter 20. november 2019. Dette beløb er eksklusive retainer, der i henhold til den nye Handelsagentkontrakt udgør 2.000 USD per måned. Undertegnede har ikke oplysninger, der verificerer, hvor meget sagsøger har modtaget på retainer efter den nye kontrakt."

Den 16. august 2024 anmodede A landsretten om at lade skønserklæringen udgå af sagen. Albatros protesterede herimod.

Landsretten afsagde den 9. september 2024 sålydende kendelse:

"Det fremgår af sagen, at landsretten under et forberedende retsmøde den 20. marts 2023 tilkendegav, at der kunne gives tilladelse til syn og skøn som anmodet om af A. Landsretten berammede i samme retsmøde hovedforhandling i sagen til den 18. og 19. september 2024.

Spørgsmålet om syn og skøn, herunder hvilke bilag og oplysninger skønsforretningen skal foretages på baggrund af, har været drøftet på flere telefoniske retsmøder, og landsretten udpegede i den forbindelse den 6. marts 2024 efter anmodning fra A statsautoriseret revisor B som skønsmand og godkendte samtidig skønstemaet i sagen.

Af mail af 15. juli 2024 fra skønsmanden til parternes advokater fremgår bl.a.:

”Hej begge,

En væsentlig forudsætning for at besvare skønstemaerne er at de data der fremgår af bilagene er fuldstændige og nøjagtige. Jeg er derfor nødt til at sikre mig at dataene kan bekræftes af de udtræk der kan foretages fra systemerne og at disse data stemmer til de reviderede årsregnskaber. En række spørgsmål har supplerende temaer, som ønskes behandlet ...

Uden adgang til de fuldstændige og nøjagtige data i Albatros' bogholderi vil en fyldestgørende besvarelse af spørgsmålene 6, 7, 8, 9, 10 samt IA, IB, IC, ID, IF, IG og IH ikke være mulig.

Jeg er naturligvis fuldt ud bevidst om at data er strengt fortrolige og at data ikke må deles udenfor Albatros koncernen. Jeg er ligeledes indforstået med, at jeg efter udarbejdelsen af besvarelsen destruerer data bortset fra de data, der er ekstraheret og som vurderes relevante for besvarelsen af skønstemaet. Jeg agerer naturligvis efter alle gældende professionelle standarder og kan genbekræfte at jeg er uafhængig i forhold til sagens parter...”

Appellantens advokat ses ikke at have protesteret i forlængelse af denne mail, men har efter modtagelse af skønserklæringen den 16. august 2024 nedlagt påstand om, at skønserklæringen skal udgå af sagen.

På denne baggrund, herunder at den anvendte fremgangsmåde må antages at være den eneste mulige fremgangsmåde for skønsmanden for at kunne besvare en lang række af de stillede spørgsmål, sammenholdt med at grundlaget for skønsmandens beregninger tydeligt er angivet i besvarelsen af spørgsmålene, finder landsretten, at der ikke er påvist sådanne væsentlige fejl ved udarbejdelsen af skønserklæringen eller oplyst om forhold om skønsmandens kontakt til parterne, at skønserklæringen skal udgå af sagen.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at det indgår i landsrettens almindelige bevisvurdering under sagens hovedforhandling, hvilken vægt der kan tillægges beregningerne i skønserklæringen.”

Anbringender

A har anført navnlig, at landsrettens kendelse på afgørende punkter tilsidesætter det kontradiktoriske princip, ligebehandlingsprincippet og retten til en retfærdig rettergang.

Parterne var allerede uenige om grundlaget for syn og skøn, da han anmodede herom i ankestævningen. Det skønstema, som landsretten godkendte, fastslog, at skønsforretningen skulle foretages på baggrund af sagens processkrifter og bilag. Efter hans oprindelige anmodning i ankestævningen om syn og skøn skulle skønsmanden have adgang til bogholderiet i de to Albatros-selskaber som led i skønsforretningen. Dette blev afvist af Albatros. Han ændrede derfor sin anmodning om syn og skøn, så skønsforretningen skulle foretages alene på baggrund af sagens dokumenter. Han anførte samtidig, at hvis Albatros ønskede yderligere dokumenter fremlagt til brug for skønsforretningen, måtte dette ske ved at fremlægge dokumenterne i retssagen, så retten og parterne havde samme grundlag som skønsmanden.

På baggrund af uenigheden allerede ved fastlæggelsen af omfanget af syn og skøn stillede han spørgsmål 10 for at sikre, at han fik adgang til alt materiale, som skønsmanden benyttede i sin besvarelse. Han gentog sin protest imod, at skønsmanden baserede sin erklæring på oplysninger, som han ikke havde adgang til.

Skønserklæringen baseres på dokumenter og interview af modpartens ansatte, som ikke er fremlagt i retssagen. Disse oplysninger er blevet fremsendt til skønsmanden af Albatros på trods af hans protest, og uden at han har haft mulighed for at gøre sig bekendt med eller udtale sig om oplysningerne.

Det følger af det kontradiktoriske princip og ligebehandlingsprincippet, at begge parter skal have lige mulighed for at udtale sig om og vurdere det materiale, der anvendes i sagen. Fraviges dette, opstår der risiko for, at retssagen ikke forløber retfærdigt, jf. herved også Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6.

Landsretten har ved sin kendelse overladt skønsmanden kompetencen til at afgøre parternes konflikt, selv om dette burde være overladt til retten. Det følger af retsplejelovens § 197, at skønsmanden bør afholde sig fra at tage stilling til en problemstilling, hvis den vedrører skønstemaet, herunder spørgsmål om fremlæggelse af nye bilag. Kompetencen ved sådanne uenigheder er tillagt retten, så parterne har mulighed for at komme med bemærkninger i en kontradiktorisk proces, før der træffes afgørelse.

Skønsmandens afgørelse fremstår i øvrigt mangelfuld, idet mailen af 15. juli 2024 ikke klart gav udtryk for, at der var tale om en afgørelse. Skønsmanden har ikke i afgørelsen behandlet hans indsigelser i hans mail af samme dato mod proceduren eller anført, at manglende reaktion vil blive anset som en stiltiende accept af beslutningen.

Skønsmandens fejl ved at inddrage oplysninger, som ikke er begge parter bekendt, kan ikke afhjælpes ved yderligere spørgsmål eller afhøring af skønsmanden.

Skønserklæringen hviler på særskilt rekvirerede dataudtræk fra Albatros' bogføring, jf. skønsmandens besvarelse af spørgsmål 10. Han ved ikke, hvilke felter, datakategorier og transaktioner der er trukket, hvordan disse data er behandlet eller filtreret, og han kender ikke den metode eller beregningsmodel, som skønsmanden har anvendt. Det er derfor umuligt at efterprøve, om opgørelse af f.eks. "total invoiced amounts" er retvisende, eller om der f.eks. er sket udvælgelsesbias, dobbeltindregning, afvigelse fra regnskabspraksis, brug af irrelevante perioder mv.

Landsretten tager fejl, når den lægger til grund, at skønsmandens fremgangsmåde skulle være den eneste mulige.

Albatros har anført navnlig, at skønssforretningen blev gennemført i overensstemmelse med parternes aftale og landsrettens beslutning herom. Der er hverken tale om tilsidesættelse af det kontradiktoriske princip eller nogen form for processuel mangel, som kan begrunde, at skønserklæringen skal udgå.

Landsretten traf afgørelse om, at syn og skøn skulle tage udgangspunkt i såvel sagens bilag som Albatros' bogførings- og økonomisystem. Det blev under møderne med landsretten drøftet, at der var tale om fortrolige oplysninger, som ikke måtte udleveres til A. Det må således have stået alle klart, at de ikke ville udlevere deres komplette og fuldstændige bogføring til A, men at alene skønsmanden skulle have adgang hertil. Processen blev tilrettelagt på denne måde i dialog mellem retten, parterne og skønsmanden. Skønsmanden redegjorde da også i sin mail af 15. juli 2024 for processen, herunder for at han ville få adgang til Albatros' bogføring, udarbejde sin rapport og efterfølgende destruere de modtagne data.

Det må også have stået klart for A, at skønssforretningen ikke ville give mening, hvis den alene skulle foregå på baggrund af sagens bilag. I givet fald ville skønsmanden ikke kunne besvare de spørgsmål, som A selv havde stillet.

A ønsker reelt at få indsigt i interne prisstrukturer og kundeoplysninger hos Albatros. Det skal ses i sammenhæng med, at han uden varsel ophævede og fratrådte sin stilling, og at det i sagen er dokumenteret, at han efterfølgende har kontaktet medarbejdere og kunder hos Albatros. A skal imidlertid ikke via syn og skøn kunne opnå adgang til forretningshemmeligheder, som han ikke i medfør af handelsagentlovens § 15, stk. 2, ville have adgang til. Fremgangsmåden i handelsagentloven er netop tiltænkt en afbalancering mellem handelsagentens interesse i indsigt og agenturgiverens interesse i at

beskytte fortrolige oplysninger. Den fremgangsmåde, som skønsmanden anvendte, må, som landsretten korrekt anfører det, være den eneste mulige.

A' indsigelser om, at skønserklæringen skulle udgå, fremkom først, da skønserklæringen var udarbejdet, og da skønserklæringen ikke viste det resultat, som han ønskede.

Skønsforretningen er struktureret og tilrettelagt af en erfaren statsautoriseret revisor, der har den rette kompetence. Skønsmandens kerneopgave var at afklare, om en række omtvistede sejladsere var eller ikke var gennemført og betalt. Skønsmandens opgave bestod således i at gennemgå hele Albatros' bogføring for de omtvistede betalinger.

Der er ikke påvist væsentlige fejl i forbindelse med udarbejdelse af skønserklæringen, som i øvrigt er indhentet efter anmodning fra A. Syn og skøn var efter Albatros' opfattelse unødvendigt, da A blot kunne have gået frem efter fremgangsmåden i handelsagentlovens § 15, stk. 2. A har desuden mulighed for under afhøring af skønsmanden at få nærmere indsigt i hans fremgangsmåde, grundlag og validiteten af det udførte arbejde.

Højesterets begrundelse og resultat

A har anlagt sag mod Polar Latitudes A/S (tidligere Albatros Expeditions A/S) og Albatros Travel A/S med krav om betaling af i alt ca. 1,3 mio. USD vedrørende bl.a. provision for formidling af rejser som handelsagent for de to selskaber (i det følgende Albatros).

Ved byrettens dom blev Albatros dømt til at betale ca. 80.000 USD til A. A ankede byrettens dom til landsretten.

Under ankesagen har A anmodet om syn og skøn med det formål at få beregnet provisionstilgodehavende af salg af rejser for Albatros i perioden fra 1. januar 2019.

Landsretten godkendte den 6. marts 2024 de spørgsmål, der var formuleret af parterne, og udpegede statsautoriseret revisor B som skønsmand.

Under de efterfølgende drøftelser mellem parterne og skønsmanden om fremgangsmåden for det godkendte syn og skøn meddelte Albatros ved mail af 12. juli 2024, at syn og skøn kunne gennemføres ved, at skønsmanden midlertidigt blev sat i besiddelse af materiale fra Albatros' bogføringssystem, som herefter skulle anvendes af skønsmanden til besvarelse af parternes spørgsmål, og at det anvendte materiale ikke måtte udleveres til A.

A meddelte hertil i en mail af 15. juli 2024, at alt materiale som udgangspunkt skulle fremlægges i sagen, og hvis ikke materialet kunne fremlægges, måtte skønstemaet besvares på grundlag af de dokumenter, som allerede indgik i sagen.

Skønsmanden skrev senere samme dag til sagens parter, at han havde brug for det omhandlede materiale for at kunne udarbejde en fyldestgørende skønserklæring, og at han var indforstået med, at der var tale om erhvervshemmeligheder. Han erklærede sig tillige indforstået med, at han efter udarbejdelsen af besvarelsen ville destruere materialet bortset fra de dele, som han vurderede relevante for besvarelsen af skønstemaet.

Der var herefter ikke yderligere kommunikation mellem parterne og skønsmanden, før skønsmanden afgav sin erklæring den 14. august 2024.

Efter at have modtaget skønserklæringen anmodede A om, at den skulle udgå af sagen, idet han ikke havde haft mulighed for at gennemse det materiale, som dannede grundlag for skønsmandens besvarelse af skønstemaet.

Spørgsmålet er, om skønserklæringen skal udgå af sagen.

Det klare udgangspunkt er, at der ikke ved en skønsforretning bør indgå andet materiale end det, der er fremlagt i retssagen og tilgængeligt for alle parter. Skønsmanden må ikke ensidigt indhente oplysninger hos en af parterne eller hos tredjemand, medmindre det sker efter aftale med parterne.

Det fremgår af skønstemaets punkt 9, at skønsforretningen skulle foretages på baggrund af sagens processkrifter og bilag, som alle tilgik skønsmanden via domstolens sagsportal. Som parternes spørgsmål til skønsmanden er formuleret, finder Højesteret, at det imidlertid må have stået klart for parterne, at flere af spørgsmålene i skønstemaet, der var godkendt af landsretten, ikke kunne besvares, uden at skønsmanden fik adgang til Albatros' bogholderisystem. Hertil kommer, at parterne er enige om, at det på telefonmødet den 4. juni 2024 mellem skønsmanden og parterne blev aftalt, at skønsmanden kunne deltage i et møde med Albatros' økonomidirektør med henblik på at drøfte tilvejebringelse af yderligere materiale til brug for skønsmandens besvarelse. Højesteret finder, at det på denne baggrund ikke kan kritiseres, at skønsmanden herefter lagde til grund, at der mellem parterne var enighed om, at han skulle indhente yderligere materiale, herunder fra Albatros' bogholderisystem, til brug for besvarelsen af spørgsmålene. At ingen af parterne reagerede på skønsmandens mail af 15. juli 2024, hvori han beskrev fremgangsmåden for besvarelsen af spørgsmålene, måtte for skønsmanden da også under disse omstændigheder fremstå sådan, at parterne ikke havde yderligere bemærkninger til fremgangsmåden.

Uanset om det måtte have været en forudsætning for A' accept af fremgangsmåden, at han fik udleveret det materiale, som dannede grundlag for skønsmandens erklæring, kom dette ikke til udtryk over for skønsmanden på en sådan måde, at skønsmanden burde have udsat skønsforretningen på landsrettens stillingtagen til, om materialet skulle udleveres til A. Skønsmanden svarede i sin mail af 15. juli 2024, at han ville undlade at destruere materiale, som han vurderede relevant for besvarelsen af skønstemaet. Det var herefter op til landsretten – og ikke skønsmanden – at tage stilling til en eventuel anmodning fra A om udlevering af materiale efter reglerne om edition.

På den anførte baggrund finder Højesteret, at det ikke er en fejl ved udarbejdelsen af skønserklæringen, at skønsmanden inddrog materiale fra Albatros' bogholderisystem. Herefter, og da der ikke i øvrigt er påvist væsentlige fejl ved udarbejdelsen af skønserklæringen, tiltræder Højesteret, at skønserklæringen ikke skal udgå af sagen.

THI BESTEMMES:

Landsrettens kendelse stadfæstes.

I kæreomkostninger for Højesteret skal A betale i alt 8.000 kr. til Albatros Travel A/S og Polar Latitudes A/S.